

AANDACHT VOOR RAMPENBESTRIJDING

SHELTERBOX IN HAITI

HULP OP LANGE TERMIJN NA DE TSUNAMI

INTERVIEW MET JORDAN RYAN (UNDP)

GLOBAL
OUTLOOK

Als het noodlot toeslaat

Rotary overbrugt de leemte tussen noodhulp en herstel op lange termijn

Toen de orkaan 'Mitch' in oktober 1998 over Midden-Amerika raasde, viel er bijna 50 centimeter water in een keer naar beneden. De straten liepen vol met modder dat vanuit de bergen naar de steden stroomde. David Beyl (RC Tegucigalpa) zag met eigen ogen hoe de regen bleef neerdalen. 'Er gleden huizen zo van de heuvels af, herinnert hij zich. 'Natuurlijk werden de armste bewoners het hardst geraakt omdat zij in de gebieden wonen met een verhoogd risico.'

Toen het ophield met regenen waren zo'n 3 miljoen mensen dakloos of anderszins geraakt in Honduras, Nicaragua en andere landen in Midden-Amerika.

Carlos Roberto Flores, de toenmalige president van Honduras, schat dat deze landen zo'n vijftig jaar terug in de tijd werden geworpen. Mitch was de meest dodelijke storm in meer dan twee eeuwen.

Maar Mitch was slechts een van de honderden natuurrampen die in 1998 plaatsvonden. Volgens het United Nations Development Programme (UNDP), vonden er in 2008 wereldwijd meer dan 300 natuurrampen plaats. Daarbij kwamen meer dan 235.000 mensen om het leven.

Naast directe en duidelijke gevolgen zoals bezitsschade en dood, dragen rampen bij tot ernstige economische verliezen op lange termijn. In de loop van de afgelopen decennia, zijn die verliezen gegroeid door bevolkingsgroei en een aantal klimaatcrises. Omdat de meerderheid van de mensen die door natuurrampen worden geraakt in ontwikkelingslanden leeft, worden de armen onevenredig beïnvloed.

Gegevens van het 'Centre for Research on the Epidemiology of

Samen met Habitat for Humanity heeft RC Rockland (maine, USA) na de verwoestende Tsunami in december 2004 een nieuwbouwproject opgezet.

Disasters' geven aan dat tussen 1991 en 2005 dat de meeste slachtoffers vielen in de regio Azië en Oceanië, regio's waarin eenderde van alle ontwikkelingslanden ligt.

De ramp van 12 januari in Haïti drukt ons met de neus op het feit dat rampen in ontwikkelingslanden harder aankomen dan in ontwikkelde landen. De leefomstandigheden verslechteren dramatisch en de armoede leidt tot schrijnende toestanden. 'De nasleep kan jaren duren,

zelfs decennia voor alles weer op orde is,' zegt Rigoberto Giron, vice-president strategische initiatieven van CARE, de internationale rampenbestrijdingsdienst voor de lange en korte termijn. Rotarians bevinden zich in een unieke positie waarin zij direct hulp kunnen verlenen, op individuele basis, via clubs of via ShelterBox en Aquabox, die zich richten op het voorzien in basisbehoeften aan mensen in rampgebieden. De mensen die het meest efficiënt en het snelst reageren bij calamiteiten zijn de mensen die het dichtst bij de ramp wonen. Dat levert cruciale tijdswinst op en daarmee worden levens gered,' zegt David Lynch, een hulpmedewerker van het internationale Rode Kruis. 'Even belangrijk is de rol die groepen uit de gemeenschap, zoals Rotaryclubs, spelen in het overbruggen van het gat dat gaapt tussen hulp op korte en hulp op de lange termijn.' 'Mensen van buiten komen en gaan weer, ze laten wel iets achter maar de werkelijke hulp komt van mensen en hulporganisaties uit de naaste omgeving.'

In 2007, toen de cycloon Sidr over Bangladesh raasde, boden de 152 Rotaryclubs van het land directe hulp. Zij distribueerden alles van water tot dekens en gebieden die het moeilijkst bereik-

baar zijn. Maar zelfs bij directe hulp, dachten rotarians verder dan het overleven van dag tot dag.

‘Er zijn meer vrijwilligersorganisaties die een huis kunnen herstellen en die voedsel schenken om te overleven,’ zegt K.M. Zainul Abedin, voorzitter van de Grants commissie van D3280. ‘Maar dat is niet voldoende. De mensen moeten een soort inkomen hebben om te overleven.’ De oplossing: rotarians hebben vissers voorzien van nieuwe boten om hun vangst te hervatten. In Honduras, hebben rotarian ook direct gereageerd nadat de orkaan Mitch het land ontregelde. ‘We zochten naar een manier waarop mensen hun leven weer op konden bouwen’, zegt Beyl. Uiteindelijk hebben zij een project opgezet waarbij een heel nieuwe gemeenschap werd opgezet voor slachtoffers van Mitch,

ShelterBox in Haïti

Voor Shelterbox betekende de aardbeving in Haïti de grootste uitdaging uit de geschiedenis van de organisatie. Het ging om de krachtigste aardbeving op het eiland in de laatste 200 jaar. Er vielen minstens 200.000 doden. Meer dan een miljoen Haïtianen verloren hun woning en zijn aangewezen op voedselhulp. Tijdens de dagen die volgden op de ramp ontloopte ShelterBox nooit geziene inspanningen. De kisten met noodhulp werden aangevoerd uit vier verschillende landen. Aangezien de hoofdstad Port-au-Prince bijna volledig in puin lag, werden honderden tenten ter beschikking gesteld van ziekenhuizen, die zelf vaak ook zwaar getroffen waren en geen plaats hadden voor alle gewonden. ShelterBox werd in 1999 opgericht door Tom Henderson, een Engelse rotarian. Het initiatief wordt gesteund door clubs en rotarians uit de hele wereld. ShelterBox biedt noodhulp aan slachtoffers van natuurrampen, via de levering van kisten met onder meer een tent voor 10 personen, dekens, waterzuiveringstabletten, kookbenodigdheden en gereedschap. De organisatie is sinds haar oprichting al ingezet in een honderdtal crisisgebieden in 60 landen. Op dit moment zijn er al meer dan 10.000 kisten geleverd aan Haïti.

Ryan Hyland/M. Kathleen Pratt

Ravage in Port au Prince na de zware aardbeving op Haïti

Leden van RC Cedar Rapids (Iowa, USA) bekijken het rampgebied op de kaart na de overstromingen in 2008

zo'n 35 kilometer van de hoofdstad. De nieuwe stad heeft zelfs meer voorzieningen dan voorheen.

‘Dat is de sleutel als je van reactie en hulp gaat naar de volgende fase: wederopbouw,’ zegt Lynch. ‘Je wilt dat mensen beter af zijn dan voorheen, minder kwetsbaar.’

Soms opent een ramp onverwachte mogelijkheden om een gemeenschap sterker te maken. Na de tornado die het stadje Greensburg (Kansas) in puin legde besloten de leiders in de gemeenschap tot het bouwen van duurzame voorzieningen. Zoals veel steden in de Verenigde Staten heeft Greensburg (ook al voor de tornado) te kampen met een dalend inwonertal. Door zich te richten op milieuvriendelijkheid en duurzaamheid groeide het bevolkingsaantal binnen afzienbare tijd. Het is nu een levendige gemeenschap geworden, zegt Darin Headrick, (RC Greensburg).

In de chaotische nasleep van een ramp, kunnen relaties een kritische rol spelen. Rotary werkt bij vele hulpacties samen met UNICEF, Het internationale Rode kruis en CARE en lokale en landelijke overheden.

‘Het voordeel van deze samenwerking is dat je niet in herhaling vervalt,’ zegt Giron. ‘Je hoeft niet drie of vier keer dezelfde mensen te helpen of om dezelfde informatie te vragen. Je hoeft ook niet om de financiële middelen te strijden. Het is meer dan samenwerking, we begeven ons richting een nieuwe vorm van partnerschap. Een partnerschap waarin mensen samenwerken die elkaar aanvullen. Je kunt daarbij gebruik maken van de kwaliteiten van anderen.’

In Greensburg werkten rotarians nauw samen met andere organisaties in vrijwel elk project. Na meer dan US\$225.000 van rotarians te hebben opgehaald in de Verenigde Staten heeft de lokale Rotaryclub besloten de watertoren te herbouwen. Daarmee werd een begin gemaakt aan de opbouw van de infrastructuur en het gaf de aanzet tot nog meer financiële middelen waarmee uiteindelijk een watertoren is gebouwd die twee keer zo groot was als de oorspronkelijke. ‘Alles was verwoest en de nieuwe waterto-

ren werd een symbool van de progressie,' zegt Headrick. In de loop van het volgende jaar namen de rotarians van Greensburg het ene na het andere project op. Zij werkten daarbij samen met de lokale Lions Club. Er werd een digitaal billboard langs de snelweg geplaatst. Zij werkten ook met Habitat samen voor de bouw van huizen. Recent gaven zij steun aan Kiowa County United, een plaatselijke non profit organisatie die voor US\$1,3 miljoen de hoofdstraat van Greensburg wil opknappen en ervoor wil zorgen dat er zich weer winkelketens vestigen.

Voor de wederopbouw na de orkaan Mitch kozen de rotarians uit Honduras voor de Nueva Esperanza Foundation. Zij deelden met hen het enthousiasme, de op de gemeenschap gerichte benadering en hun toewijding aan volledige financiële transparantie. 'Leden van Rotary zijn vaak managers en beslissers in het bedrijfsleven, aldus Beyl, we waren ons bewust van onze beperkingen. We behielden de supervisie en de eindverantwoordelijkheid maar we hadden een betrouwbare partner ter plaatse nodig om de dagelijkse gang van zaken te volgen.'

De 'Nueva Esperanza Foundation' was al bezig met het verhuizen van de slachtoffers dus het was voor de leden van RC Tegucigalpa eenvoudig om er op aan te haken en de eerste huizen te financieren. De nederzetting kreeg de naam 'Nueva Esperanza' (= nieuwe hoop).'

De onderlinge relaties binnen Rotaryclubs waren essentieel voor de volgende stap in het project. In 2001 zijn de rotarians uit Tegucigalpa gaan samenwerken met rotarians uit D5220 (California, USA) die op bezoek waren in Honduras, daarbij financieel gesteund door een Discovery Grant van The Rotary Foundation. Hondurese rotarians werkten vervolgens samen met RC Manteca uit Californië, en vroegen een 3-H Grant aan voor een project op het gebied van gezondheidszorg, honger en Humaniteit om hun werk te kunnen voortzetten. Deze inspanning leverde US\$470,000 en strekte zich uit over een periode van vijf jaar. In die periode men met dat geld werd een computer centrum, een bibliotheek en een nabijgelegen kliniek uitgerust met materiaal

Moeder met zonen voor hun verwoeste huis in Sri Lanka

De economie nieuw leven inblazen in Bangladesh

Lid van RC Rockland (Maine, USA) begroet Surandi Madushani de Silva die haar huis verloor en een nieuwe woning krijgt via Habitat for Humanity.

Rampen behoren tot het dagelijks leven in Bangladesh, het land bevindt zich in een rivierdelta en heeft een kustlijn van 350 kilometer. De orkaan Sidr die in November 2007 over het land raasde was een van de ergste van de laatste jaren. Er kwamen ruim 3000 mensen om en zo'n 55.000 mensen raakten gewond. Behalve deze menselijke slachtoffers was er een schadepost van 1,7 miljard als gevolg van schade aan huizen, veestapel en oogst. 'De mensen in de kuststreek van Bangladesh leiden enorm,' zegt K.M. Zainul Abedin, voorzitter van de Grants commissie van D3280.

De arme bevolking van Bangladesh is bijzonder kwetsbaar bij natuurrampen. Huizen bestaan vaak uit tegen elkaar geplaatste materialen die bij een flinke storm volledig instorten. Als men afhankelijk is van de opbrengst van landbouw en visserij dan leef je ook op het randje van de afgrond. Door de cycloon Sidr zijn veel gewassen vergaan door ontworteling en zout water op de velden, vele vissersboten en bijbehorende materialen gingen verloren zodat vele inwoners hun inkomsten verloren. Ze hebben geen andere bron van inkomsten om hun gezinnen te onderhouden en ze hebben geen andere opleiding. Dit is hun leven, aldus PDG Abedin.

Rotarians ter plaatse handelden snel. Binnen vijf maanden kreeg RC Dhaka North West een Matching Grant van The Rotary Foundation, samen met RC Newport (North Carolina, VS). Met het bedrag (US\$24,536) konden nieuwe boten worden aangeschaft voor de ruim 80 vissers aan de zuidkust van het land. In een soortgelijk project werkte RC Dhaka New City samen met RC Tower Hamlets uit Londen (Engeland) en andere organisaties om nieuwe werktuigen en materialen te leveren aan mensen die alles waren kwijtgeraakt, zoals boeren vissers en riksja rijders in het zuidwesten van het land; daarmee was een bedrag van US\$60.750 gemoeid

Een kliniek voor overlevenden van de Tsunami

RC Bali Ubud (Indonesië) denkt groot. 'Wij doen alleen grote projecten en voeren geen hap-snap beleid,' zegt oud-voorzitter David Küper. Dus toen de kans zich voordeed om de lokale non-profit organisatie Yayasan Bumi Sehat te helpen bij het bouwen van een permanente kliniek in het door de Tsunami verwoeste Atjeh was de keuze eenvoudig. 'De hele infrastructuur was lamgelegd,' zegt Küper, die aanjager was van het project en technisch adviseur. 'Alle voorzieningen op het gebied van medische zorg waren weggespoeld.' Yayasan Bumi Sehat, (of 'Healthy Mother Earth Foundation') heeft sinds 1995 op Bali een verloskundigenpraktijk en consultatiebureau. De organisatie zette zich op bijzondere wijze in in de regio Samatiga. Er werd door de vrijwilligers gewerkt in vol continu ploegendienst om alle verwondingen en slachtoffers te behandelen. Zij hielden daarbij ook vast aan het uitgangspunt van de organisatie namelijk het helpen bij geboorte en de nazorg daarvan. Maar er waren weinig financiële middelen en een jaar lang werkten de medische teams vanuit een bamboehutje. Met een toelage van US\$120.000 vanuit het 'Solidarity in South Asia' fonds, gesticht door The Rotary Foundation (TRF) om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de Tsunami, wist RC Bali Ubud een kliniek te bouwen ten behoeve van de 12.000 mensen die de ramp overleefden in het gebied. Het gebouw is bestand tegen aardbevingen en heeft een eigen stroomvoorziening met zonnepanelen en een noodaggregaat. De firma Bayer doneerde US\$30.000 aan apparatuur en meubels, RC New York financierde een ambulance. In 2008, liep het aantal bezoeken aan de kliniek op tot 7748. 'Veel mensen vinden dit het beste project dat ooit op Atjeh is verwezenlijkt,' aldus Küper.

Rotarians hielpen mee met de bouw van 22 scholen op Sri Lanka waardoor dit meisje weer naar school kan.

en voorzieningen. Rotarians deden er nog eens een schepje bovenop door huizen te bouwen in de gemeenschap. Het project voorzag tevens in een nieuwe watervoorziening en beurzen voor studenten in een andere plaats (Macala) waar de rotarians van Tegucigalpa nauw samenwerkten met de lokale Rotaryclub. Na de Tsunami in 2004, waarbij ongeveer 180.000 mensen in Indonesië om het leven kwamen, deden leden van RC Bali Ubud een beroep op andere organisaties. Zij gingen een samenwerking aan met de stichting Yayasan Bumi Sehat voor het bouwen van een kliniek in een van de zwaarst getroffen gebieden. We wisten dat ze goed werk doen en dat ze betrouwbaar zijn, dus toen ze iets begonnen in Atjeh was het geen moeilijke beslissing om iets met hen te beginnen, zegt clublid David Küper, die het voortouw nam in deze clubactie. Maar niet elke samenwerking is gebaseerd op een contract of een grote financiële toezegging. Soms is het gewoon de helpende hand bieden als zich een ramp voordoet. 'Er is nog een ander – zachter – element aan partnerschap en dat is de gedachte dat je het weefsel van een samenleving herstelt,' zegt David Lynch. Voor veel rotarians is dat iets wat als vanzelfsprekend voortvloeit uit de inspanningen, zeggen zij die er ervaring mee hebben. 'Emotion-

eel is het erg zwaar voor mensen geweest. Er zijn hoogte- en dieptepunten; er is voortdurend strijd,' zegt Headrick. 'Als je me na al die jaren vraagt, waar ik vind dat Rotary een verschil heeft gemaakt dan is dat met menselijke contacten, met de bereidheid van mensen om te helpen waar hulp noodzakelijk was. Zij kwamen helpen en losten problemen op, en dat alles met een glimlach en een gewillig hart.'

M. Kathleen Pratt

Nieuw... en beter

In Sri Lanka heeft de Tsunami van december 2004 meer dan 187 scholen beschadigd of verwoest. Vijf jaar later hebben de Rotaryclubs van het land, samen met andere organisaties, 22 scholen herbouwd – groter en beter uitgerust.

Lees het volledige artikel op www.rotary.org/go

Interview met Jordan Ryan (UNDP)

Sinds 2001 speelt het Bureau voor Crisispreventie en Wederopbouw, een onderdeel van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP), een cruciale rol bij conflictsituaties en natuurrampen. Het beschikt wereldwijd over 100 kantoren, die de lokale overheden bijstaan bij rampen. Het personeel helpt bij de coördinatie van de wederopbouw en bewerkstelligt een vlotte overgang tussen hulpverlening op korte- en lange termijn. Global Outlook sprak met directeur Jordan Ryan.

Waarom lijken er er zich zoveel natuurrampen voor te doen. Speelt de klimaatverandering daarbij een rol?

In ontwikkelingslanden groeit het aantal mensen dat getroffen wordt door klimaatgebonden rampen. In de periode 1975-1979 ging het om 50 miljoen mensen, tussen 2000 en 2004 al om 250 miljoen. In 2009 waren er in Azië en het gebied van de Stille Zuidzee alleen al vloedgolven in Tonga en Samoa, orkanen op de Filipijnen en in Vietnam en aardbevingen in Indonesië. Het klimaat heeft zo een zeer directe impact op het leven van de mensen, en zeker van de armen.

Wat betekent dat voor de slachtoffers in economisch kwetsbare gebieden?

Naast de materiële schade, zijn er bij een ramp ook op sociaal-economisch vlak gevolgen: scholen liggen stil, boeren moeten weer van meet af aan beginnen, kleine handelaren kunnen niet meer aan producten komen om te verkopen. De ene tegenslag roept de andere op.

Hoe kan men de noden op lange termijn inschatten?

Daar bestaan internationale richtlijnen om de noden na een conflict of natuurramp voor. Normaal gezien gebeurt dat door de plaatselijke regering, samen met de Wereldbank, lokale banken, de VN, de Europese Commissie en andere betrokkenen. Wanneer de behoeften duidelijk omschreven zijn, moet men zich concentreren op kanalisatie van de hulp. Zo vermijd je overlappingsen en zorg je ervoor dat de hulp aankomt bij de mensen en op plaatsen waar er het meest nodig is.

Waar moet Rotary partners zoeken in noodsituaties?

In de meeste ontwikkelingslanden heeft de VN een lokale coördinator, die de inspanningen van de VN stroomlijnt en soms ook de humanitaire hulp in goede banen leidt. Deze coördinatoren verzamelen mensen rond zich die nauw samenwerken met lokale en internationale NGO's. De Verenigde Naties slagen erin om in contact te treden met andere humanitaire spelers en met hen samen te werken. Steeds meer draaien zulke partnerschappen niet alleen om noodhulp, maar ook om oplossingen op lange termijn.

Zijn er bij de wederopbouw van een rampgebied elementen die men beter aan de overheid of aan andere agentschappen overlaat?

Vaak is het heel belangrijk dat de regering de operaties leidt. Zij

moet de hulpverlening plannen, en de acties op het terrein moeten in de lijn liggen van dat plan. Zo vermijd je overbodig werk. Bij de wederopbouw van conflictzones moet je dan weer erg oppassen om de factoren die aanleiding gaven tot het conflict, niet opnieuw te creëren.

Waarom is het zo belangrijk dat organisaties als Rotary zich lokaal blijvend inzetten voor projecten op de lange termijn?

Uiteraard moet men eerst denken aan noodhulp, maar we moeten slachtoffers ook de hoop bieden dat zij op een dag weer kunnen verdergaan met hun vertrouwde bezigheden. Voor het sociale leven in een gemeenschap is dat heel belangrijk.

Eén onderdeel daarvan kan zijn dat men de mensen weer aan een baan helpt. Daarbij kunnen rotarians een grote rol spelen. Als zij de plaatselijke economie weer op gang kunnen helpen, vaart iedereen daar wel bij.

Rotarians zijn bekwame professionals met een uitgebreid netwerk. Wat kunnen zij het best doen in noodgevallen?

Door het benutten van die professionele bekwaamheid, gekoppeld aan een groot inzicht in de plaatselijke noden zijn rotarians bij uitstek in staat om een helpende hand te reiken, zowel voor dringende hulp als om hoop te bieden voor de toekomst.

(Nederlandse bewerking: Steven Vermeylen/Rotary Contact)

Global Outlook is een driemaandelijks uitgave van Rotary International als bijlage bij de Rotary World Magazine Press. © 2010. Uitgever: Joseph Derr. Hoofdredacteur: Barbara Nellis. Aan deze uitgave werkten mee: Ryan Hyland en M. Kathleen Pratt. Fotografie: Alyce Henson/Rotary Images.